

«Å BLI EN NORSK MOR»: EN LITTERATURSTUDIE OM BARNEVERNETS NORMALISERINGSARBEID TIL GODT FORELDRESKAP

Eksamen i BV3900 Bacheloroppgave med vitenskapsteori,
kandidat 910
OsloMet, 22.mai 2023.

Kandidat 910

«At man, naar det i sandhed skal lykkes en at føre et menneske hen til et bestemt sted, først og fremmest maa passe paa at finde ham der, hvor han er, og begynde der. Dette er hemmeligheden i al hjælpekunst. Enhver, der ikke kan det, han er selv i en inbildning, naar han mener at kunne hjælpe en anden. For i sandhed at kunne hjælpe en anden, maa jeg forstaae mere end han – men dog vel først og fremmest forstaae det, han forstaaer. Naar jeg ikke gjør det, saa hjælper min mere-forstaaen ham slet ikke.»

(Kierkegaard, 1813, sitert i Pedersen, 2007).

Innholdsfortegnelse

1.0	INNLEDNING	3
1.1	VALG AV TEMA	3
1.2	FORFORSTÅELSE	4
1.3	PROBLEMSTILLING	4
1.4	AVGRENSNING	4
1.5	BEGREPSAVKLARING	5
1.5.1	<i>ETNISK MINORITET</i>	5
1.6	OPPGAVENS OPPBYGGING	5
2.0	TEORETISK FORANKRING	6
2.1	JURIDISKE RAMMER	6
2.2	EVOLUSJONISTISK KULTURFORSTÅELSE OG ETNOSENTRISME	6
2.3	RELATIVISTISK KULTURFORSTÅELSE	7
2.4	FOUCAULT	7
2.4.1	<i>GOVERNMENTALITY</i>	7
2.4.2	<i>PASTORAL MAKT</i>	8
2.4.3	<i>SELVETS TEKNOLOGIER</i>	9
3.0	METODE	9
3.1	HVA ER METODE?	9
3.2	VALG AV METODE	9
3.3	PRESENTASJON AV LITTERATUR OG LITTERATURSØK	10
3.4	KILDEKRITIKK	12
4.0	FUNN	13
4.1	INTENSIVT FORELDRESKAP	13
4.2	ETNISKE MINORITETSFORELDRES SYN PÅ FORELDRESKAP I EN NORSK KONTEKST	13
4.3	BARNEVERNANSATTES SYN PÅ KULTURELLE FORSKJELLER I BARNEVERN SARBEID	14
5.0	DISKUSJON	15
5.1	EVOLUSJONISTISK KULTURFORSTÅELSE OG STANDARDISERING AV FORELDRESKAP	16
5.2	BARNEVERNANSATTE SOM KULTURELLE UNDERTRYKKERE?	19
5.3	RELATIVISTISK KULTURFORSTÅELSE OG BETYDNINGEN AV FORELDRENE KULTURELLE BAKGRUNN	20
6.0	OPPSUMMERING OG KONKLUSJON	22
	LITTERATURLISTE	23
	VEDLEGG: SELVVALGT PENSUM	27

1.0 Innledning

1.1 Valg av tema

I denne oppgaven vil jeg foreta en litteraturstudie som omhandler barnevernets indirekte styring av foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn. Norge er et flerkulturelt samfunn bestående av henholdsvis 877 227 innvandrere eller barn av foreldre med innvandrerbakgrunn (Statistisk sentralbyrå, 2023). I den nye barnevernsloven fremheves det som en overordnet bestemmelse at barnevernet skal «[...] ta hensyn til barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn i alle faser av saken» (Lov om barnevern, 2021, § 1-8). Lovbestemmelsen er kritisert på bakgrunn av ordlyden «ta hensyn til», ettersom den ikke «pålegger» barnevernet å dokumentere hvordan kulturelle hensyn ivaretas i arbeidet (Ali, 2019).

Den 17.mars 2023 var det verdenspremiere på den Bollywood-produserte filmen «Mrs. Chatterjee vs. Norway», en dramafilm inspirert av en norsk barnevernssak om en indisk barnefamilie i Stavanger fra 2011-2012 (Aslam, 2023). Den tidligere barnevernslederen i Stavanger barneverntjeneste, Gunnar Toresen, som var involvert i saken, uttalte at foreldrene mottok veiledning som følge av bekymring for samspillet mellom barna og foreldrene (Aslam, 2023). Barna ble senere akutt plassert på grunn av en eskalerende konflikt i hjemmet. Foreldrenes opplevelse av barnevernets innblanding var at de ble fratatt omsorgen for barna på grunn av kulturelle forskjeller i synet på barneomsorg i India og Norge (Aslam, 2023). Filmens dramatisering gjorde meg nysgjerrig over barnevernets vurderinger av foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn og deres utøvelse av foreldreskapet. Under min oppvekst i bydel Sagene i Oslo, ble jeg tidlig oppmerksom på ulike oppvekstvilkår for barn tilhørende majoriteten og barn med etnisk minoritetsbakgrunn. På barne- og ungdomsskolen var det en overvekt av elever med etnisk minoritetsbakgrunn. Flere bar preg av manglende oppfølging fra foreldre, og manglende tilgang på materielle behov. Eksempelvis hadde enkelte barn for små eller for lite klær til årstiden, ingen eller «usunne» matpakker. I tillegg var det flere elever som daglig kom på skolen uten å ha gjort lekser. Flere foreldre kunne ikke snakke norsk, og deltok ikke på foreldremøter.

Med utgangspunkt i at samfunnet består av et større omfang innbyggere med ulike kulturelle bakgrunner, samt barnevernlovens bestemmelse om kulturelle hensyn i barnevernsfaglig arbeid, vil denne bacheloroppgaven undersøke hvordan barnevernet vurderer foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn sitt foreldreskap ut fra norske middelklasseverdier. I tillegg vil jeg undersøke hvordan foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn forholder seg til barnevernets synspunkter på «et godt foreldreskap». Fenomenet undersøkes i lys av relativistisk og evolusjonistisk kulturforståelse, samt Foucault sine maktperspektiver.

1.2 Forforståelse

Gadamer formidler at forståelse er basert på tidligere opplevelser, tanker og handlinger - vår *forforståelse* (Gadamer, 1989, sitert i Thomassen, 2006, s. 87). I den anledning er det viktig å være seg bevisst og sette ord på den opprinnelige kunnskapen vi har om et fenomen *før* vi starter med utarbeidelsen av oppgaven. Hensikten omhandler å redusere egne føringer i undersøkelsen av fenomenet (Dalland, 2020, s. 196). Samtidig vil valg og tolkninger i oppgaven påvirkes av egen personlighet, holdninger og kunnskap (Dalland, 2020, s. 64). Min forforståelse er basert på et faglig utgangspunkt om at ulike forståelser av foreldreskap *ikke i tilstrekkelig grad* anerkjennes i det norske samfunnet. I tillegg vil jeg bringe inn kunnskap som jeg har opparbeidet meg gjennom studieløpet.

1.3 Problemstilling

Oppgaven besvares ut fra følgende problemstilling:

«Hvordan vurderer barnevernet hva som er godt foreldreskap, og hvordan forholder foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn seg til dette?»

1.4 Avgrensning

Oppgaven vil ta et overordnet utgangspunkt i indirekte styring av foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn. Indirekte styring kan, i lys av Foucault sitt perspektiv, forstås som en makt som kommer inn fra alle kanter (Asdal, 2021, s. 105; Foucault, 1976, s. 93). Flere

teorier er i større eller mindre grad relevant til oppgavens tema. For å nyansere problemstillingen har jeg avgrenset oppgaven til å ta utgangspunkt i to ulike dimensjoner av kulturforståelse; evolusjonistisk kulturforståelse og relativistisk kulturforståelse. På grunn av oppgavens omfang, har jeg gjennom litteratursøk valgt fire artikler som utgangspunkt under diskusjonsdelen. Oppgaven vil derfor ikke gi en bred undersøkelse av problemstillingen.

1.5 Begrepsavklaring

1.5.1 ETNISK MINORITET

Begrepet etnisitet kan i lys av Barth sin teori forstås som en gruppe mennesker som identifiserer seg med hverandre og har en felles bakgrunn, og som oppfattes som en særegen gruppe (Thorbjørnsrud, 2019, s. 241). Begrepene majoritet og minoritet kan defineres på ulike måter med ulikt meningsinnhold. En fellesnevner er at begrepene ofte baseres på antall. Minoritetsbegrepet representerer mindretall og majoritet forstås som den øvrige del av befolkningen (Thorbjørnsrud, 2019, s. 242). I denne oppgaven tar jeg utgangspunkt i Statistisk sentralbyrå hvor jeg avgrenser minoritetsbegrepet til å omhandle etniske minoriteter som enten har innvandret eller er født i Norge av to foreldre med innvandrerbakgrunn (Dyrhaug, 2022). Dermed avgrenses begrepet ved å utelukke «tredjegerasjonsinnvandrere» - norskfødte personer med besteforeldre som har innvandrerbakgrunn (Thorbjørnsrud, 2019, s. 217), samt barn som er født av én etnisk norsk forelder og én forelder med etnisk minoritetsbakgrunn (Aarseth & Bredal, 2018, s.20).

1.6 Oppgavens oppbygging

Kapittel 1 gir en kort redegjørelse av bakgrunnen for valg av tema og forforståelse, begrepsavklaringer, samt en presentasjon av problemstilling og avgrensninger. I *kapittel 2* blir det redegjort for relevante lovhjemler, samt en teoretisk fremstilling av to dimensjoner av kulturforståelse og Foucault sine maktperspektiver. *Kapittel 3* tar for seg en kort beskrivelse av metode som verktøy, presentasjon av hvilken metode jeg har valgt i oppgaven samt en kort redegjørelse av litteratursøk. De empiriske funnene av litteratursøket blir gjennomgått i *kapittel 4* og videre diskutert i *kapittel 5*. Endelig presenteres oppsummering og konklusjon i *kapittel 6*.

2.0 Teoretisk forankring

2.1 Juridiske rammer

Samtykkebaserte og pålagte hjelpetiltak er rettslig regulert i lov om barnevern kapittel tre (Barnevernloven, 2021). Det fremkommer i § 3-1 at «*når barnet på grunn av sin omsorgssituasjon eller atferd har et særlig behov for hjelp, skal barneverntjenesten tilby og sette i verk hjelpetiltak for barnet og foreldrene*» og videre at «*hjelpetiltak skal være egnet til å møte barnets og foreldrenes behov og til å bidra til positiv endring i familien*» (Barnevernloven, 2021, § 3-1). I denne oppgaven rettes søkelyset mot frivillig hjelpetiltak etter barnevernloven § 3-1 og hjelpetiltak uten samtykke § 3-4 (2021).

Foreldreansvarets innhold er forankret i lov om barn og foreldre kapittel 5 (Barnelova, 1981). Det fremkommer i barneloven § 30 (1981) første ledd at «*barnet har krav på omsut og omtanke fråd ei som har foreldreansvaret*» og videre at foreldrene «*har rett og plikt til å ta avgjerder for barnet i personlege tilhøve [...]*». Det følger videre av andre ledd at foreldrene skal «*gje barnet forsvarleg oppseding og forsyting*» og, som det fremkommer i tredje ledd, skal foreldrene påse at barnet ikke blir «*utsett for vald eller på anna vis blir handsama slik at den fysiske eller psykiske helsa blir utsatt for sake eller fare*» - heller ikke i oppdragelsesøyemed (Barnelova, 1981, § 30).

2.2 Evolusjonistisk kulturforståelse og etnosentrisme

Evolusjonistisk kulturforståelse handler om å veilede eller påtvinge mennesker fra såkalte laverestående samfunn, eksempelvis personer med etnisk minoritetsbakgrunn fra ikke-vestlige land, majoritetens kulturelle normer, verdier og tradisjoner (Skytte, 2013, s. 163). Forståelsen er tilknyttet den progressive samfunnsutviklingen i vesteuropeiske og nordamerikanske land, hvor majoriteten oppfatter deres egen kultur som «den riktige» og dermed har et fortrinn i samfunnet. Et slikt kulturperspektiv skaper og opprettholder et «oss» og «dem», hvor «de andre» må tilpasse seg det morderne og «oss» (Skytte, 2013, s. 163). Evolusjonistisk kulturforståelse har likhetstrekk med begrepet *etnosentrisme*, som

handler om å sammenligne og vurdere andre mennesker ut fra egen gruppe (Skytte, 2019, s. 65; Andersson, 2022, s. 87).

2.3 Relativistisk kulturforståelse

I et kulturel relativistisk perspektiv har hver enkelt kultur en særegen historie, en indre logikk og en egen forståelse over hva som betegnes som et godt liv. Kulturer er homogene og tydelig avgrenset fra hverandre (Skytte, 2019, s. 22). Kulturel relativisme kan medføre at mennesker blir anerkjent som en del av sin kultur fremfor å anerkjennes som et selvstendig og unikt individ (Thorbjørnsrud, 2019, s. 233). Eksempelvis kan mennesker med etnisk minoritetsbakgrunn og deres sosiale tilværelse forstås i sammenheng med deres kultur eller religion, fremfor en kontekstuell tilnærming til deres situasjon (Skytte, 2019, s. 23). Dermed kan kulturforståelse beskrives som *kulturessensialisme* – majoritetsbefolkningen danner kategorier og stereotyper om «de andre» basert på deres kulturelle bakgrunn (Skytte, 2013, s. 165-166). Kategorisering er en naturlig menneskelig prosess som går ut på å sortere inntrykk – men kan medføre ulike konsekvenser, eksempelvis ulik status og rettigheter blant individer (Fernandes & Rugkåsa, 2023, s. 31).

2.4 Foucault

2.4.1 GOVERNMENTALITY

Foucault belyser hvordan det moderne liberale samfunn utøver makt gjennom undertrykkelse av individene og bruk av ulike maktmidler for å skape og dyrke bestemte evner hos befolkningen (Mik-Meyer & Villadsen, 2007, s. 17). Ifølge Foucault er ikke makt noe et menneske har, men noe som foregår i en strategisk og produktiv relasjon (Neumann, 2002, s. 8). Makten er *produktiv* – den endrer individer og deres selvoppfattelse, tillegger individer bestemte egenskaper og former dem som subjekter (Mik-Meyer & Villadsen, 2007, s. 20). *Governmentality* – på norsk oversatt av Iver B. Neumann til «regjering» - handler om statens styringsmentalitet overfor befolkningen (Neumann, 2002, s. 10). Statens makt kjennetegnes ved at den er allmenngyldig og i kontinuerlig aktivitet (Neumann, 2002, s. 11). Foucault nyanserer begrepet «regjering». For det første kan «regjering» forstås som institusjonene med utgangspunkt i deres prosedyrer, analyser, refleksjoner og taktikker som

bidrar til utøvelsen av makt. For det andre kan regjeringens styringsmakt anses som en fremtredende maktform fremfor suverenitetstankegangen og disiplinering av befolkningen, eksempelvis i dannelsen av viten (Foucault, 2002, s. 68). Til slutt fremhever Foucault «regjering» som en prosess gjennom utvikling av ulike styringsteknikker (Foucault, 2002, s. 68-69). Prosessen kommer til syne gjennom moralske, økonomiske og politiske betingelser, og rammer både individet, familien og staten (Hammer, 2017, s. 73).

2.4.2 PASTORAL MAKT

Pastoral makt er en form for individualiserende makt der individene tar i bruk ulike maktteknikker for en permanent styring av seg selv (Foucault, 2002, s. 75). Foucault tar utgangspunkt i en bibeltekst om Moses i Egypt som fremhever hyrdens overordnede lederansvar for flokken og deres vei mot å oppnå frelse (Foucault, 2002, s. 76-78). Hyrden skal både sørge for ivaretagelse av flokken på individ- og gruppenivå, holde orden på deres gode og onde gjerninger, og andre situasjoner som kan oppstå (Foucault, 2002, s. 88). Relasjonen mellom hyrden og flokken er et avhengighetsforhold der den enkelte individ underkaster seg og adlyder hyrden (Foucault, 2002, s.89-90). Hyrden har behov for kunnskap om det enkelte individets materielle behov og deres indre sjeletanker for gjennomkraft av det overordnede ansvaret (Foucault, 2002, s. 90-91). Historien om hyrden og flokken handler i overført betydning om den pastorale maktutøvelsen i den katolske kirke. Pastoren benyttet seg av ulike maktteknikker for å lede enkeltindividet til å bekjenne sine synder gjennom skriftemål. Dermed kunne pastoratet forme menighetens hverdagsliv (Hammer, 2017, s.154). Den pastorale makten bidro til å utvikle en *styringskunst* som videre ble avgjørende i statens intervensjon og styring av befolkningen ved bruk av veiledning. Statens intervensjon legitimeres gjennom ivaretagelse av befolkningens velvære. Formålet med styringskunsten handler om å ivareta menneskenes lykke og regulere deres liv, og regulere samfunnet, og er nært knyttet til utvikling av samfunnet, økonomi og velstand (Hammer, 2017, s. 154-155).

2.4.3 SELVETS TEKNOLOGIER

Mennesker blir påvirket av omverdenen og utvikler bestemte typer teknikker og egenskaper, for eksempel gjennom tilhørighet til ulike institusjoner som skoler. Teknikkene kan forstås som et redskap mennesker anvender til å styre seg selv (Neumann, 2002, s. 14). Disiplinering kan ifølge Foucault forstås som en styringsteknikk der mennesker utvikler en ny egenskap og dermed inntar en ny posisjon (Neumann, 2002, s. 13). I forelesningen «Regjering» fremhever Foucault at disiplinering som teknikk handler om å «forvalte» befolkningen på et overordnet gruppenivå, samt gjennom en målrettet detaljert styring (Foucault, 2002, s. 67).

3.0 Metode

3.1 Hva er metode?

«En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap» (Aubert, 1985, s. 196, sitert i Dalland, 2020, s. 53).

Metode kan forstås som et redskap vi anvender for å innhente, analysere og etterprøve kunnskap (Dalland, 2020, s. 53). Arbeidet stiller krav til å overholde intellektuelle standarder som ærlighet og sannhet, samt foreta en systematisk gjennomgang av egne tanker og forståelser (Dalland, 2020, s. 54).

3.2 Valg av metode

Metodeutvelgelsen baseres på en avveining av hvilken metode som er best egnet til å fremstille problemstillingen (Dalland, 2020, s. 53). Denne oppgaven besvares ved bruk av litteraturstudie som metode. Litteraturstudie er en systematisk undersøkelse av eksisterende empirisk litteratur om et fenomen. Metoden innebærer søk, samling, vurdering og sammenfatning av kunnskap (Støren, 2013, s. 16-17). Bakgrunnen for valgt metode er basert på oppgavens omfang, samt at det eksisterer et bredt utvalg forskning om temaet som kan belyse hvordan barnevernet vurderer foreldreskap.

3.3 Presentasjon av litteratur og litteratursøk

Litteratursøket er foretatt i databasene ORIA og Google Scholar. Her har jeg utført søk ved bruk av søkeordene «hjelpetiltak and barnevern*», «makt* and barnevern», «foreldreveiledning» og «child welfare workers og cultur*», samt avgrenset søket ved å kun vise resultater av trykte bøker og artikler fra fagfellevurderte tidsskrifter. Søket medførte et utvalg på ti artikler. Deretter har jeg tatt utgangspunkt i følgende kriterier; at artiklene er skrevet på engelsk eller skandinaviske språk, artiklene er fagfellevurderte forskningsartikler, artiklene er relevant til oppgavens problemstilling, samt at artiklene direkte eller indirekte retter søkelyset mot foreldreskap og minoritetsetniske familiers situasjon i Norge (Dalland, 2020, s. 203-204). Søket resulterte i et utvalg på tre artikler. Den fjerde artikkelen av Ayan Handulle og Anders Vassenden (2020) er jeg blitt anbefalt av en kollega og har tidligere vært på pensum. En overordnet begrunnelse for følgende utvalgte artikler handler om de enkelte artiklenes ulike vinklinger til å belyse hvordan barnevernsansatte risikerer å utøve en eller annen form for indirekte styring overfor foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn, eller hvordan barnevernets utøvelse av indirekte styring påvirker foreldrene. Følgende gis en kort presentasjon av hver artikkel:

«Råd og veiledning som tiltak i barneverntjenesten: utviklingsstøtte for barn eller standardisering av foreldreskap?» av Eirinn H. Ljones, Ragnhild Hollekim og Øivin Christiansen (2019). Forfatterne har gjennom bruk av kvalitativ dokumentanalyse undersøkt barneverntjenestenes formål med iverksettelse av hjelpetiltaket råd og veiledning, samt barnevernets rolle i tiltaket. Empirien er basert på ulike vedtak og tiltaksplaner for 84 familier fordelt i 14 ulike kommuner. Studien finner tre ulike temaer knyttet til barneverntjenestenes formål; foreldrekompetanse og omsorgsutøvelse, barnets helse og utvikling og foreldrenes utfordringer er sentrale i barnevernets vurderinger av barnets omsorgssituasjon og foreldreskap. I henhold til barneverntjenestenes rolle ved iverksettelse av tiltaket råd og veiledning, finner artikkelen at barnevernet i stor grad inntar en støttende rolle. Artikkelen er relevant til oppgavens problemstilling fordi forfatterne er kritiske til råd og veiledning som tiltak.

“We have very different positions on some issues’: how child welfare workers in Norway and England bridge cultural differences when communicating with ethnic minority families” av Katrin Kriz og Marit Skivenes (2010). Artikkelen undersøker hvordan barnevernsansatte i Norge og England opplever og håndterer kommunikative utfordringer som følge av kulturelle forskjeller i arbeid med etniske minoritetsfamilier. Studien er basert på kvalitative dybdeintervjuer av 28 norske og 25 engelske barnevernsansatte i førstelinjetjenesten. En stor andel av deltakerne viser til kulturforskjeller som en direkte årsak til kommunikasjonsutfordringer, og fremhever ulike syn på barneoppdragelse som et eksempel. Artikkelen anses som relevant til oppgavens problemstilling ettersom artikkelen vinkler barnevernsansattes opplevelser av hvordan kulturelle forskjeller påvirker arbeidet i familier med etnisk minoritetsbakgrunn.

«Et maktperspektiv på «gode nok foreldre» i barnevernets kontekst» av Elizabeth Langsrud, Halvor Fauske og Willy Lichtwarck (2017). Artikkelen baserer seg på en kvalitativ intervjustudie bestående av 18 kontaktpersoner i barneverntjeneste. Undersøkelsen stiller spørsmål ved hvordan barnevernsansattes vurderinger baseres på uttrykket «gode nok foreldre» i lys av Foucaults teorier om disiplineringsmakt. Langsrud et al. finner at barnevernsarbeidere i hovedsak er opptatt av barn og foreldres tilknytning og foreldrenes evne til å gi emosjonell omsorg når de skal vurdere hva som er «gode nok foreldre». Forfatterne bekymrer seg for barnevernsarbeidernes makt til å konstruere det som kan gjelde som «normale» foreldreskap, blant annet fordi disse normalitetskonstruksjonene er basert på ulike subjektive vurderinger av og forventninger til hva gode nok foreldre er eller kan være. Artikkelen handler ikke primært om foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn, men studiens teoretiske utgangspunkt i Foucault sine maktperspektiver er direkte relevant for denne oppgavens teoretiske forankring.

«‘The art of kindergarten drop off’: How young Norwegian-Somali parents perform ethnicity to avoid reports to Child Welfare Services” av Ayan Handulle og Anders Vassenden (2020). Artikkelen tar utgangspunkt i en etnografisk studie som belyser somaliske foreldres oppfatninger av det norske barnevernet, og undersøker hvordan andregenerasjonsinnvandrere inntar en norsk middelklasseidentitet i møte med skole- og barnehageansatte. Artikkelen anvender kvalitativt intervju som metode. Det empiriske materialet er basert på

både uformelle samtaler og formelle intervjuer. Datainnsamlingen er utført i Oslo og i Somalia, derav 9 individuelle- og 9 gruppesamtaler i Oslo, og 13 individuelle intervjuer i Somalia. Utvalget er avgrenset til 17 deltakere på grunn av deres bakgrunn som andregenerasjonsforeldre. Studien belyser minoritetsetniske foreldres opplevelser i møte med offentlige ansatte innenfor barneinstitusjoner, og kan dermed relateres til hvordan indirekte styring påvirker interaksjonen mellom foreldre og barnevernsansatte i barnevernssaker.

3.4 Kildekritikk

Kildekritikk handler om å sikre troverdighet og faglighet i skriftlige arbeider ved å utføre relevante litteratursøk på bakgrunn av problemstillingen, samt belyse og begrunne utvalgt litteratur i oppgaven (Dalland, 2020, s. 143). For det første må det foretas en undersøkelse av kildenes opphav for å kontrollere materialets gyldighet. Deretter må kildens innhold studeres og vurderes i lys av oppgavens problemstilling (Dalland, 2020, s. 143). Thomas S. Kuhn (1977, sitert i Jenssen, 2021, s. 55) fremhever fem epistemiske verdier som undersøker teoriens kvalitet; at teorien ikke er spekulativ, at det er samsvar mellom teorien og den øvrige virkeligheten, at teorien er gjeldende i en stor rekkevidde, at teorien er enkel og oversiktlig, samt at teorien er fruktbar.

Samtlige utvalgte artikler fra litteratursøket er fagfellevurdert. Det vil si at informasjonen i artiklene er evaluert til å være holdbar og dermed bekreftet som vitenskapelige teorier (Thomassen, 2006, s. 95). Utvalgt litteratur i oppgaven er skrevet på norsk og engelsk. Ettersom engelsk i mitt tilfelle er et fremmedspråk, kan oppgaven medføre feiltolkninger.

4.0 Funn

4.1 Intensivt foreldreskap

Ljones et al. (2019, s. 160) finner tre overordnede temaer i formålet med iverksettelse av tiltaket råd og veiledning; foreldrekompetanse og omsorgsutøvelse, barnets helse og utvikling, og foreldrenes utfordringer. Barnevernet ønsker gjennom tiltaket råd og veiledning å fremme foreldrenes evne til å gi barnet støtte og stimulering, samt være til stede og engasjert i barnets liv (Ljones et al., 2019, s. 160-161). Dette fremkommer i en tiltaksplan der formålet med tiltaket omhandler å «[...] øke mors sensitivitet i samspillet med barna» (Ljones et al., 2019, s. 161). Videre finner Ljones et al. (2019, s.164) at barnevernet gir «[...] veiledning i forhold som blir vektlagt i norsk barneoppdragelse», og at barnevernet kan forstås som «kvalitetssikrer» og ekspert i omsorg for barn. Langsrud et al. (2017, s. 132) finner at barnevernsarbeideres vurderinger av hva som er «gode nok foreldre» i stor grad baseres på emosjonell omsorg. Eksempelvis uttaler en barnevernsarbeider at «[...] det handler om hvordan foreldre møter ungene på det psykiske planet. Det her med blikkontakt, samspill, triangulering, altså alt det her. Så det er egentlig alt på dette som går på å utøve god nok omsorg.» (Langsrud et al., 2017, s. 132-133). Videre finner Langsrud et al. (2017, s. 132-133) at begrepet «gode nok foreldre» ikke baseres på en entydig definisjon og at begrepet inneholder barnevernsansattes subjektive tolkninger, blant annet basert på egen oppvekst eller erfaring som forelder.

4.2 Etniske minoritetsforeldres syn på foreldreskap i en norsk kontekst

Handulle og Vassenden (2020, s. 6) finner at andregenerasjonsforeldre opplever stigma basert på deres somalisk-etniske bakgrunn. Et gjennomgående trekk i studien omhandler hvordan foreldre forbereder både seg selv og barna for å imøtekomme norske middelklasse-normer og verdier. Forberedelsene består både av praktiske ytre momenter som utseende, «riktige» klær, næringsrike og varierte matpakker, og mentale forberedelser i forhold til hvordan man skal snakke og oppføre seg overfor barnehagepersonell og lærere (Handulle & Vassenden, 2020, s. 6-7). I tillegg velger foreldrene helge- og fritidsaktiviteter som tilsvarer majoritetssamfunnets preferanser (Handulle & Vassenden, 2020, s. 9). Ljones et al. (2019, s.

164) finner at et utvalg foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn ønsker veiledning i hvordan de kan oppdra barn i en norsk kontekst.

4.3 Barnevernsansattes syn på kulturelle forskjeller i barnevernsarbeid

Kriz og Skivenes (2009, s. 9) finner at barnevernsansatte opplever kulturelle forskjeller som årsak til kommunikasjonsvansker i arbeidet med barn og foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn, og trekker frem to dimensjoner. Den første handler om forskjeller mellom majoritetsbefolkningen og mennesker med etnisk minoritetsbakgrunn sine kulturelle verdier og syn på barneoppdragelse. Halvparten av de norske barnevernsansatte fremhever minoritetsetniske foreldres unike tilnærming til barns behov og barneoppdragelse som utfordrende, hvor en ansatt uttrykker at «[...] *In Norway, there's a basic attitude towards children that we almost presuppose everybody shares – I do not believe we can presuppose that*» (Kriz & Skivenes, 2010, s. 9). Engelske ansatte belyser fysisk mishandling som en utfordring (Kriz & Skivenes, 2010, s. 10).

Den andre dimensjonen vektlegger mennesker med etnisk minoritetsbakgrunn sin oppfatning eller forståelse av barnevernssystemet og barnevernsansattes rolle som en barriere i kommunikasjonen mellom barnevernsansatte og etniske minoritetsfamilier (Kriz & Skivenes, 2010, s. 9). Flere engelske barnevernsansatte uttrykker at de kan oppfattes som kulturelle undertrykkere på bakgrunn av deres lyse hudfarge som signaliserer «et hvitt system», og dermed påtvinger etniske minoriteter majoritetens kulturelle verdier (Kriz & Skivenes, 2010, s. 10). Eksempelvis uttrykker en engelsk barnevernsansatt: «*I think, as a white worker, the challenges you often have to face is around cultural norms. You're often faced with, you're being oppressive to me, pushing white [values]. You're making this assessment as a white person*» (Kriz & Skivenes, 2010, s. 11). Det foreligger ingen tilsvarende funn fra de norske deltakerne. Derimot opplever halvparten av de norske barnevernsansatte at minoritetsetniske familier mangler forståelse for det norske velferdssystemet og har redusert tillit til barnevernet og øvrige myndigheter (Kriz & Skivenes, 2010, s. 10). Henholdsvis 3 norske og 2 engelske barnevernsansatte uttrykker at de er usikre på hvordan de skal tilnærme seg familier med etnisk minoritetsbakgrunn, noe som medfører økt selvbevissthet overfor egen opptreden, kjønn og hudfarge (Kriz & Skivenes, 2010, 12). Syv norske og én engelske barnevernsansatt stiller spørsmål ved om de tar vare på barn med

etnisk minoritetsopprinnelse på en tilsvarende måte som de ville tatt vare på et barn tilhørende en etnisk majoritetsfamilie (Kriz & Skivenes, 2010, s. 12).

5.0 Diskusjon

«[..] Når vi spør, så sier mor at hun trenger hjelp til å bli en mor i Norge. Hun forstår at vi forventer at hun i Norge må være en annen mor enn den hun er vant til».

(Rugkåsa et al., 2017, s. 51).

I dette kapitlet vil funnene knyttes opp mot oppgavens teoretiske forankring, problemstilling og øvrig relevant litteratur. Diskusjonsdelen tar utgangspunkt i to motstridende dimensjoner av begrepet kulturforståelse – på den ene siden i et evolusjonistisk perspektiv som omhandler hvordan barnevernet påtvinger majoritetens normer i «de andres» utøvelse av foreldreskapet (Skytte, 2013, s. 163). På den andre siden i et kulturell relativistisk perspektiv, der alvorlige handlinger i omsorgsutøvelsen aksepteres som følge av familiens kulturelle bakgrunn (Berg & Paulsen, 2021 a, s. 25). Innledningsvis vil jeg belyse sammenhengen mellom evolusjonistisk kulturforståelse og standardisering av foreldreskap, samt undersøke hvordan barnevernet vurderer foreldreskap i arbeid med minoritetsetniske familier. Deretter vil jeg undersøke hvordan minoritetsetniske foreldre opplever samfunnets forventninger til deres rolle som foreldre. Videre vil jeg gjennomgå barnevernsansattes opplevelser av kulturelle forskjeller i barnevernsarbeid. Avslutningsvis vil jeg rette søkelyset mot kulturell relativisme, samt undersøke om foreldrenes kulturelle bakgrunn påvirker barnevernets vurderinger av foreldreskap. Diskusjonen sentreres rundt problemstillingen: *Hvordan vurderer barnevernet hva som er godt foreldreskap, og hvordan forholder foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn seg til dette?*

5.1 Evolusjonistisk kulturforståelse og standardisering av foreldreskap

I dette delkapitlet skal jeg undersøke hvordan barnevernet vurderer hva som er et godt foreldreskap, for deretter å diskutere hvorvidt foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn utsettes for indirekte styring i barnevernet.

Langsrud et al. (2017, s. 132) finner at uttrykket «gode nok foreldre» ikke har en klar forståelse, og vurderes ulikt fra barnevernsansatt til barnevernsansatt. Følgende vil det gis en kort redegjørelse for ulike synspunkter i begrepets innhold. Foreldreskap har ulik betydning i ulike samfunn. Gjeldende diskurs er basert på verdier, normer og ansvar (Ljones et al., 2019, s. 156). En god barndom inneholder, i norsk sammenheng, trygge omsorgspersoner, normativ materiell levestandard, deltakelse i lek og organiserte fritidsaktiviteter (Rysst 2008, sitert i Rysst, 2020, s. 101). «Godt nok» foreldreskap innebærer å ivareta barnets grunnleggende behov, samt være en stabil og grensesettende voksenperson (Killén, 2004, sitert i Langsrud et al., 2017, s. 128). En annen studie vektlegger viktigheten av foreldrenes oppmerksomhet i barnets behov og interesser, og foreldrenes deltakelse i det relasjonelle og emosjonelle samspillet (Hollekim et al., 2016, sitert i Ljones et al., 2019, s. 156). Pösö (2015, sitert i Tembo & Studsrød, 2017, s. 110) undrer seg over om andre former for foreldreskap kan oppleves bekymringsfullt, og dermed medføre tiltak etter barnevernloven. I lys av Foucault sitt maktperspektiv kan det stilles spørsmål ved om foreldre som praktiserer foreldreskapet utenfor «norsk standard» vurderes som ikke-gode nok foreldre, og dermed må utsettes for produktiv makt for å bli en bestemt type forelder (Mik-Meyer & Villadsen, 2007, s. 17; Tembo & Studsrød, 2017, s. 110).

Foucault belyser at den produktive maktutøvelsen « [...] handler typisk om at bevæge individet i retning af en norm – en standard for normalitet, som er definert af moderne human- og social-videnskaber» (Mik-Meyer & Villadsen, 2007, s. 21). I barneverns-sammenheng hevder Christiansen (2015, sitert i Aarseth & Bredal, 2018, s. 69) at hjelpetiltak ofte er «*utformet med grunnlag i vestlige verdier, familier og oppdragelsesforståelser*». Dette er fremtredende i Ljones et al. (2019, s. 164), som finner at barnevernspedagoger iverksetter tiltaket råd og veiledning i familier med etnisk minoritetsbakgrunn, med formål om veiledning i «*Hva det forventes i forhold til oppfølging av barn i Norge*», og at foreldrene

«[...] har behov for veiledning i forhold som blir vektlagt i norsk barneoppdragelse» (Ljones et al., 2019, s. 164). Uttalelsene kan, i lys av en evolusjonistisk og etnosentrisk tolkning, gi inntrykk av at barnevernets vurderinger av et «godt foreldreskap» baseres på norske middelklasseverdier (Tuastad et al., 2017, s. 134). På en annen side kan minoritetsetniske foreldre med bakgrunn fra krig, flukt og lavere levestandard, sammenlignet opp mot vestlige verdier, stille lavere krav til barndom og foreldreskap (Rysst, 2020, s. 101). Handulle og Vassenden (2020, s. 6-7) finner at norsk-somaliske andregenerasjonsforeldre opplever majoritetsbefolkningens forventninger til hvordan de skal utøve foreldreskapet innenfor norsk middelklassekultur, opplever å bli utsatt for rasestigmatisering samt at de frykter å bli oppfattet som inkompetente foreldre. Eksempelvis uttrykker en mor i forbindelse med medbrakt mat i barnehagen; *«I have to make sure I never send her [to kindergarten] with the same thing [i.e. same food as the day before]. I am afraid of how they [staff] will perceive me. I feel we [Somalis] cannot make any mistakes»* (Handulle & Vassenden, 2020, s. 6). Innledningsvis belyser jeg mine erfaringer fra tidligere skoleår der jeg som medelev observerte flere elever med etnisk minoritetsbakgrunn som ikke hadde tilstrekkelig med mat og klær. Handulle & Vassenden (2020, s. 7) finner at somalisk-etnisk minoritetsforeldre opplever dyre klær og næringsrik mat som indikasjoner på et godt «norsk» foreldreskap, og som viktige elementer som forebygger stigma og distanserer familier fra opprinnelig etnisitet. Samtidig kan det antas at mangler i barns materielle behov som mat og klær ikke nødvendigvis handler om et «godt» eller et «dårlig» foreldreskap, men være et resultat som følge av andre faktorer og utfordringer i familienes livssituasjon, eksempelvis fattigdom (Tembo & Studsrød, 2017, s. 109).

Mennesker som lever utenfor majoritetsbefolkningens normalitetsforståelse og levestandard har økt risiko for å oppleve stigmatisering og utenforskap (Skytte, 2008, sitert i Rugkåsa et al., 2017, s. 29). Handulle & Vassenden (2020, s. 9) finner at foreldre frykter barnehage- og skolepersonalets meldeplikt til barneverntjenesten. I denne sammenheng kan profesjonsutøveres meldeplikt muligens forstås som en form for indirekte styring som påvirker foreldrenes opplevelser av hvordan de skal utøve foreldreskapet på en «riktig» måte – og i dette tilfellet et foreldreskap som er i samsvar med dominerende middelklassenormer (Handulle & Vassenden, 2020, s. 9; Asdal, 2021, s. 105). Dermed kan det stilles spørsmål ved om profesjonsutøvere ikke bare direkte påvirker «de andre» gjennom

deres videreføring av dominerende normer og definisjonsmakt, men også indirekte gjennom de ansattes forventninger til foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn (Handulle & Vassenden, 2020, s. 9; Kroken, 2016, s. 64; Nordstoga, 2011, s. 77).

Ifølge Foucault styrer staten mennesker ved bruk av tildekkede maktmetoder (Hennum, 2010, s. 57). Hennum (2010, s. 58) hevder staten anvender kunnskap om barn som verktøy i disiplinering av voksne. Eksempelvis finner Langsrud et al. (2017, s. 132) at emosjonell omsorgsutøvelse og samspill vektlegges i barnevernets vurdering av «gode nok foreldre». Ljones et al. (2019, s. 160) finner at formålet med iverksettelse av tiltaket råd og veiledning ofte baseres på samspillet mellom barn og foreldre. Disiplineringen av voksne kan sees i sammenheng med tiltaket råd og veiledning, et tiltak som i følge Ljones et al. kan være en form for «standardisering av foreldreskap» basert på majoritetens forventninger til god omsorgsutøvelse (Ljones et al., 2019, s. 167). I lys av Foucault sitt maktperspektiv kan foreldreveiledningsprogrammer som Parent Management Training Oregon (PMTO) og Circle of Security (COS) forstås som en styringsteknikk som disiplinierer foreldre, med formål om å endre foreldrenes omsorgspraksis etter barnevernets normalitetsforståelse av foreldreskap (Langsrud et al., 2017, s. 135; Hennum, 2010, s. 60; Neumann, 2002, s.13).

Ljones et al. (2019, s. 164) finner at barnevernansatte kan oppfattes som eksperter og «kvalitetssikrere» i omsorg for barn, og viser til eksempler der *«mor uttaler at hun ønsker tilbakemeldinger på at hun gjør ting riktig og at dette er viktig for henne; Mor har behov på for støtte i de valgene hun tar og utfordringene hun står i overfor barnet»* (Ljones et al., 2019, s. 164). Videre stiller Ljones et al. (2019, s. 167) spørsmål om forventninger til foreldreskap baseres på barnets grunnleggende behov *eller* på en normativ oppfatning av barnets beste. Barnevernet er kritisert for deres vestlige etnosentriske tolkning av barnets beste (Aadnesen, 2015, sitert i Tembo & Studsrød, 2017, s. 110), og for manglende anerkjennelse av minoritetsetniske familiers nye livssituasjon og tilværelse i Norge (Berg & Paulsen, 2021 a, s. 20). Samtidig kan det stilles spørsmål ved om barnevernets arbeid kun er preget av etnosentrisme, eller handler om, som det fremkommer i barnevernlovens formålsparagraf, å *«[...] sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid»* (Barnevernloven, 2021, § 1; Tuastad et al., 2017, s. 146-147). Eksempelvis er alle former for vold mot barn

forbudt – også i tilfeller der vold utøves i oppdragelsesøyemed (Barnelova, 1981, § 30). Enkelte barneverntjenester gir informasjon om barnevernet og norsk barneoppdragelse som en del av det forebyggende arbeidet mot vold i minoritetsetniske familier (Haugen et al., 2018, s. 8). Dersom et barn utsettes for vold, handler ikke barnevernets inngrep nødvendigvis om etnosentrisme, men om de fysiske og psykiske konsekvensene vold medfører (Tuastad et al., 2017, s. 147).

5.2 Barnevernsansatte som kulturelle undertrykkere?

I det andre delkapitlet skal jeg undersøke hvordan majoritetsnormer og verdier både direkte og indirekte påvirker barnevernsansattes vurderinger av foreldreskap.

Langsrud et al. (2017, s. 133) finner at barnevernsansattes egen barndom og oppvekst, eller egen erfaring med å være foreldre, påvirker deres normative oppfatninger og vurderinger av begrepet «gode nok foreldre». Samtidig arbeider barnevernsansatte innenfor samfunnets rammer, og «[...] påvirkes, som alle andre, av dominerende holdninger og ytringer i samfunnet» (Fernandes & Rugkåsa, 2023, s. 21), og politiske beslutninger (Ellingsen et al., 2017, s. 23). Barnevernets mandat beveger seg i et spenningsfelt mellom hjelp og kontroll, der vurderinger og handlinger ofte baseres på normative tatt-for-gitt-heter (Andenæs, 2005, sitert i Ljones et al., 2019, s. 157). Dermed kan barneverntjenestenes maktutøvelse forstås som *både* synlig og usynlig, ettersom det kan være vanskelig å oppdage barnevernsansattes bruk av makt (Nordstoga, 2011, s. 77). Barnevernsansatte vil, både som en del av majoritetsbefolkningen og som profesjonsutøvere, definere og videreføre den normative forståelsen av barneomsorg (Rugkåsa et al., 2017, s. 29; Nordstoga, 2011, s. 77). På en annen side finner Kriz og Skivenes (2010, s. 10) at engelske barnevernsansatte opplever seg selv som kulturelle undertrykkere i kraft av deres lyse hudfarge, og som representanter for et system basert på majoritetsverdier. I lys av evolusjonistisk perspektiv, opplever engelske barnevernsansatte at de utøver en etnosentrisk praksis der familiene assimileres og gir avkall på sin opprinnelige etnisitet og kultur, og etterlever majoritetens ideer, normer og verdier (Thorbjørnsrud, 2019, s. 243; Tuastad et al., 2017, s. 135; Kriz & Skivenes, 2010, s.10). Kriz og Skivenes sine funn er i samsvar med andregenerasjonsforeldres opplevelser av skole- og barnehageansattes forventninger til foreldreskap i en norsk kontekst (Handulle & Vassenden, 2020, s. 7).

Kriz og Skivenes finner at norske barnevernsansatte *ikke* nevner en tilsvarende bekymring overfor deres rolle som representanter for et system (Kriz & Skivenes, 2010, s. 10). Berg og Paulsen (2021 a, s. 25) belyser gjennom sitt forskningsprosjekt «*Myter og realiteter - om innvandreres møter med barnevernet*», en mulig sammenheng mellom barnevernsansattes opplevelser av kulturelle forskjeller og barneverntjenestenes erfaring med minoritetsetniske familier. Videre hevder Berg og Paulsen (2021 a, s. 25) at det er mindre fokus på kulturelle forskjeller i barneverntjenester som tilhører områder med en høy befolkningsandel med etnisk minoritetsbakgrunn, enn i barneverntjenester med færre minoritetsetniske familier. På den ene siden kan barnevernsansattes refleksjon over egen kulturelle bakgrunn og posisjon, skape en økt forståelse for minoritetsetniske familiers perspektiver og livssituasjoner (Rugkåsa et al., 2017, s. 27). På en annen side finner Kriz og Skivenes (2010, s. 12) at barnevernsansattes bevissthet over egen fremtreden medfører usikkerhet i interaksjon med minoritetsetniske foreldre.

5.3 Relativistisk kulturforståelse og betydningen av foreldrenes kulturelle bakgrunn

Delkapitlet undersøker i hvilken betydning familienes kulturelle bakgrunn har i barnevernets vurderinger av foreldrenes omsorgsutøvelse.

Innledningsvis belyses kritikk over ordvalget i barnevernlovens § 1-8 (2021) om barns kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn, ettersom lovbestemmelsen ikke «pålegger» dokumentasjon på hvordan barnevernet har ivaretatt kulturelle hensyn i barnevernssaker (Ali, 2019). Lovbestemmelsens formål omhandler å fremme kultursensitivt arbeid i barneverntjenesten (Berg & Paulsen, 2021 b, s. 13). På en annen side fremhever et utvalg i en norsk offentlig utredning av den nye barnevernloven følgende:

«Samtidig peker utvalget på at det er viktig at det ikke oppstår kulturel relativisme i den forstand at det opereres med ulik standard for hva som er god omsorg for barn, basert på familienes kulturelle bakgrunn» (NOU 2016: 16, s. 35).

Kriz og Skivenes (2010, s. 12) finner at engelske og norske barnevernsansatte bekymrer seg over at de ikke beskytter barn med etnisk minoritetsbakgrunn på tilsvarende måte som barn tilhørende majoritetsfamilier. Eksempelvis uttrykker en barnevernsansatt følgende; «*I'm*

very worried that they [minority children] are not allowed to be integrated. [...] They are not allowed to participate on class trips. I'm worried that they will be isolated. That's the largest worry I think" (Kriz & Skivenes, 2010, s. 12). I motsetning til en etnosentrisk praksis preget av manglende anerkjennelse av «de andres» kultur, kan det i et kulturrelativistisk perspektiv stilles spørsmål om barnevernsansatte godtar «for mye» i foreldrenes omsorgsutøvelse på grunn av familiens kulturelle bakgrunn (Berg & Paulsen, 2021 a, s. 25).

Aarseth og Bredal belyser i sin rapport «*Omsorgsovertakelser og etniske minoriteter*» (2018, s. 133-134) hvordan vold og andre alvorlige handlinger i omsorgsutøvelsen risikerer å bagatelliseres som følge av foreldrenes kulturelle bakgrunn. Videre viser de til en barnevernssak der foreldrenes advokat uttaler at: *“det må anses som mindre bekymringsfullt at dette er utført av foreldre som har vokst opp med en annen kultur, enn foreldre som har vokst opp i en norsk kultur med norske tradisjoner og holdninger»* (Aarseth & Bredal, 2018, s. 133). Barn og foreldre vil i denne sammenheng forstås som et offer eller en representant for sin kulturelle bakgrunn, fremfor å anerkjennes som et selvstendig individ (Thorbjørnsrud, 2019, s. 233).

Langsrud et al. (2017, s. 132) finner at begrepet «gode nok foreldre» mangler en tydelig definisjon og avgrensning, og medfører forskjeller i barnevernsansattes vurderinger av et godt foreldreskap. Eksempelvis formidler en engelsk barnevernsansatt at det er utfordrende å skille mellom hva som handler om foreldrenes egne kulturelle forståelser og verdier av foreldreskap, og hva som handler om omsorgssvikt (Kriz & Skivenes, 2010, s. 12).

Barnevernsansatte kan kjenne seg brydd over egen etnisk bakgrunn og tilhørighet – noe som kan, i lys av et kulturrelativistisk perspektiv, gi økt risiko for bagatellisering av vold og omsorgssvikt i omsorgsutøvelsen (van der Weele & Fiecko, 2020, s. 141). På en annen side finner Kriz og Skivenes (2010, s. 11) at barnevernsansatte både kan være seg bevisst over de kulturelle forskjellene, men samtidig gripe inn dersom det er behov for vern av barn. Eksempelvis uttrykker to engelske barnevernsansatte at barnevernet ikke bør: *“[...] not presuming that we've all got the same perceptions about child care [...]. But the again, [...] not allowing that to be a reason not to confront people if there are child protections concerns”* (Kriz & Skivenes, 2010, s. 11).

6.0 Oppsummering og konklusjon

I denne oppgaven har jeg foretatt en litteraturstudie om hvordan barnevernets indirekte styring påvirker foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn, der jeg har undersøkt hvordan barnevernet vurderer hva som er et godt foreldreskap, samt hvordan foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn forholder seg til dette.

Resultatene viser at barnevernets vurderinger av begrepet «gode nok foreldre» i stor grad baseres på emosjonell omsorg og samspill, samt barnevernansattes subjektive vurderinger av godt foreldreskap. Videre illustrerer resultatene at barnevernet kan oppfattes som «kvalitetssikrer» og ekspert på barneomsorg i en norsk kontekst. Dermed kan foreldre som ikke etterlever samfunnets normer risikere å utsettes for barnevernets indirekte styring, eksempelvis gjennom tiltaket råd og veiledning, med formål om å endre foreldreskapet etter norske middelklasseverdier. Foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn opplever forventninger til å utøve foreldreskapet i lys av norske middelklassenormer, samt frykter å bli oppfattet som inkompetente foreldre. Engelske barnevernsansatte uttrykker at de representerer et «hvitt system» og opptre som kulturelle undertrykkere i arbeid med minoritetsetniske familier. Videre opplever barnevernsansatte at de ikke ivaretar minoritetsetniske barn i tilsvarende grad som etniske majoritetsbarn ved bekymring for barnets omsorgssituasjon. Vektlegging av kulturelle hensyn kan medføre bagatellisering av alvorlige handlinger i omsorg for barn. Det er viktig å ivareta kulturelle hensyn i arbeid med minoritetsetniske familier, men samtidig gripe inn dersom barn utsettes for alvorlige handlinger som medfører fare for barnets helse og utvikling.

Det norske samfunnet består av innbyggere fra alle verdens kontinenter. Dermed er det behov for et barnevern som tar høyde for barn og foreldre med ulike kulturelle bakgrunner. For å undersøke fenomenet i en bredere forstand, kan det utføres et kvalitativ intervju med kontaktpersoner i barneverntjenester i ulike bydeler i Oslo, eller i større områder i landet. Andre aktuelle intervjudeltakere er foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn som mottar eller har mottatt tiltaket råd og veiledning.

Litteraturliste

- Aarseth, M. F. & Bredal, A. (2018). *Omsorgsovertakelser og etniske minoriteter: en gjennomgang av saker i fylkesnemnda* (NOVA rapport 5/2018). Oslo Metropolitan University. <https://hdl.handle.net/20.500.12199/5130>
- Ali, A. (2019, 28.juli). Ny barnevernslov må ivareta etniske minoriteter bedre. *Aftenposten*. <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/8mjxwr/ny-barnevernslov-maa-ivareta-etniske-minoriteter-bedre-athar-ali>
- Andersson, M. (2022). *Rasisme: en innføring*. Fagbokforlaget.
- Asdal, K. (2021). Foucaults metode og nyliberalismen. *Agora: journal for metafysisk spekulasjon*, 38(3-4), 86-119. <https://doi.org/10.18261/ISSN1500-1571-2020-03-04-05>
- Aslam, H. (2023, 26.februar). Tidligere barnevernsleder om Bollywood-film: -Dette er ikke historien slik det skjedde. *Dagsavisen*. <https://www.dagsavisen.no/nyheter/2023/02/26/tidligere-barnevernsleder-om-bollywood-film-dette-er-ikke-historien-slik-den-skjedde/>
- Barnelova. (1981). *Lov om barn og foreldre* (LOV-1981-04-08-7). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7>
- Barnevernsloven. (2021). *Lov om barnevern* (LOV-2021-06-18-97). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2021-06-18-97>
- Berg, B. & Paulsen, V. (2021 a). Myter og realiteter: innvandreres møter med barnevernet. I B. Berg & V. Paulsen (Red), *Møter mellom minoriteter og barnevernet*, s. 20-36. Universitetsforlaget.
- Berg, B. & Paulsen, V. (2021 b). Møter mellom minoriteter og barnevernet: en introduksjon. I B. Berg & V. Paulsen (Red), *Møter mellom minoriteter og barnevernet*, s. 11-18. Universitetsforlaget.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg). Gyldendal Norsk Forlag.
- Dyrhaug, T. (2022, 6.juli). Stadig færre barn i barnevernet. *Statistisk sentralbyrå*. <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/barne-og-familievern/statistikk/barnevern/artikler/stadig-faerre-barn-i-barnevernet>

Ellingsen, I. T., Studsrød, I. & Jensen, I. B. (2017). Norsk familiepolitikk og sosialarbeideres familieforståelse. I I. Studsrød & S. Tuastad (Red.), *Barneomsorg på norsk: i samspill og spenning mellom hjem og stat*, s. 21-38. Universitetsforlaget.

Fernandes, A. G. & Rugkåsa, M. (2023). *Antirasistisk sosialt arbeid*. Gyldendal Norsk Forlag.

Foucault, M. (2002). *Forelesninger om regjering og styringskunst*. Cappelen Akademisk Forlag.

Foucault, M. (1976). *The history of sexuality vol. 1: the will to knowledge*. Penguin.

Hammer, S. (2017). *Foucault og den norske barnehagen: Introduksjon til Michael Foucaults analytiske univers*. Fagbokforlaget.

Handulle, A. & Vassenden, A. (2020). 'The art of kindergarten drop off': How young Norwegian-Somali parents perform ethnicity to avoid reports to Child Welfare Services. *European Journal of Social Work*, 24(03), 469-480.
<https://doi.org/10.1080/13691457.2020.1713053>

Haugen, G. M. D., Paulsen, V. & Caspersen, J. (2018). Barnevernets forebyggende arbeid mot vold i familier. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 95(1), 4-17.
<https://doi.org/10.18261/issn.1891-1838-2018-01-02>

Hennum, N. (2010). Mot en standardisering av voksenhet? Barn som redskap i statens disiplinering av voksne. *Sosiologi i dag*, 40(1-2), 57-75. <https://hdl.handle.net/10642/540>

Jensen, D. (2021). *Vitskapsteori i sosialt arbeid: tilnærmingar og normative spørsmål*. Samlaget.

Kriz, K. & Skivenes, M. (2010). 'We have very different positions on some issues': how child welfare workers in Norway and England bridge cultural differences when communicating with ethnic minority families. *European Journal of Social Work*, 13(1), 3-18.
<https://doi.org/10.1080/13691450903135626>

Kroken, R. (2016). Vilkår for maktkritikk. I R. Kroken & O. J. Madsen (Red.), *Forvaltning av makt og moral i velferdsstaten: fra sosialt arbeid til «arbeid med deg selv?»*, s. 64-85. Gyldendal Akademisk.

Langsrud, E., Fauske, H. & Lichtwarck, W. (2017). Et maktperspektiv på «gode nok foreldre» i barnevernets kontekst. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 94(2), 126-138.
<https://doi.org/10.18261/issn.1891-1838-2017-02-05>

Ljones, E. H., Hollekim, R. & Christiansen, Ø. (2019). Råd og veiledning som tiltak i barneverntjenesten: Utviklingsstøtte for barn eller standardisering av foreldreskap? *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 96(3), 152-170. <https://doi.org/10.18261/ISSN.1891-1838-2019-03-03>

Mik-Meyer, N. & Villadsen, K. (2007). *Magtens former: sociologiske perspektiver på statens møte med borgeren*. Hans Reitzels forlag.

Neumann, I. B. (2002). Forord til Foucault. I M. Foucault, *Forelesninger om regjering og styringskunst*, s. 7-38. Cappelen Akademisk Forlag.

Nordstoga, S. (2011). Å definere problemet sammen? I K. Kildedal, L. Uggerhøj, S. Nordstoga & S. Sagatun, *Å bli undersøkt: norske og danske foreldres erfaringer med barnevernsundersøkelsen*, s. 77-102. Universitetsforlaget.

NOU 2016: 16. (2016). *Ny barnevernslov: sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse*. Barne- og familiedepartementet.

Pedersen, R. (2007, 18. januar). Kierkegaard og kunsten å hjelpe. *Tidsskriftet for Den norske legeforening*. <https://tidsskriftet.no/2007/01/medisin-og-kunst/kierkegaard-og-kunsten-hjelpe>

Rugkåsa, M., Ylvisaker, S. & Eide, K. (2017). *Barnevern i et minoritetsperspektiv: sosialt arbeid med barn og familier*. Gyldendal Akademisk.

Rysst, M. (2020). Kulturelle verdier og barnevernet: ulike forståelser av «barnets beste». I H. Nordby & A. Halså (Red.), *Verdier i barnevern*, s. 89-111. Cappelen Damm Akademisk.

Skytte, M. (2013). Det kulturelle perspektiv i socialpædagogikken. I T. Erlandsen, N. R. Jensen, S. Langager & K. E. Petersen (Red.), *Socialpædagogik: en grundbog*, s. 161-171. Hans Reitzel Forlag.

Skytte, M. (2019). *Etniske minoritetsfamilier og sosialt arbeid* (3.utg). Gyldendal norsk forlag.

Statistisk sentralbyrå (2023). *Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre*. <https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/statistikk/innvandrere-og-norskfodte-med-innvandrerforeldre>

Støren, I. (2013). *Bare søk: praktisk veiledning i å skrive litteraturstudier*. Cappelen Damm Akademisk.

Tembo, M. J. & Studsrød, I. (2017). Foreldreskap i en ny kontekst: når mor og far har migrert til Norge. I I. Studsrød & S. Tuastad (Red.), *Barneomsorg på norsk: i samspill og spenning mellom hjem og stat*, s. 107-124. Universitetsforlaget.

Thomassen, M. (2006). *Vitenskap, kunnskap og praksis: innføring i vitenskapsfilosofi for helse- og sosialfag*. Gyldendal Akademisk.

Thorbjørnsrud, B. (2019). Kulturelle fortolkningsrammer. I E. Brodtkorb & M. Rugkåsa (Red.), *Mellom mennesker og samfunn: sosiologi og sosialantropologi for helse- og sosialprofesjonene*, s. 211-250 (3.utg). Gyldendal Akademisk.

Tuastad, S., Handulle, A. & Alfonso, N. P. (2017). Etnosentrisk barnevern? I I. Studsrød & S. Tuastad (Red.), *Barneomsorg på norsk: i samspill og spenning mellom hjem og stat*, s. 125-153. Universitetsforlaget.

van der Weele, J. & Fiecko, E. M. (2020). Kulturelle fallgruver i vurderinger av foreldrenes omsorgsevne: innspill og veiledning for barnevern, sakkyndige og rettens aktører. *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 18(2), 126-147.

<https://doi.org/10.18261/issn.0809-9553-2020-02-04>

Vedlegg: Selvvalgt pensum

FORFATTER	TITTEL	FORLAG/ TIDSSKRIFT	ÅR	KAP./ SIDE	SIDE- TALL
Berg, B. & Paulsen, V., i B. Berg & V. Paulsen (Red.)	Myter og realiteter: innvandreres møter med barnevernet	Universitetsforlaget	2021	Kap. 2, s. 20-36	16
Ellingsen, I. T., Studsrød, I. & Jensen, I. B. i I. Studsrød & S. Tuastad (Red.)	Norsk familiepolitikk og sosialarbeideres familieforståelse	Universitetsforlaget	2017	Kap. 2, s. 21-38	17
Fernandes, A. G. & Rugkåsa, M.	Antirasistisk sosialt arbeid	Gyldendal Norsk Forlag	2023	Hele boken	198
Foucault, M.	Forelesninger om regjering og styringskunst	Cappelen Akademisk Forlag	2002	Hele boken	120
Haugen, G. M. D., Paulsen, V. & Caspersen, J.	Barnevernets forebyggende arbeid mot vold i familier	Tidsskriftet Norges Barnevern	2018	s. 4-17	13
Hennum, N.	Mot enn standardisering av voksenhet? Barn som redskap i statens disiplinering av voksne	Sosiologi i dag	2010	s. 57-75	18
Kriz, K. & Skivenes, M.	'We have very different positions on some issues': how child welfare workers in Norway and England bridge cultural differences when communicating with ethnic minority families	European Journal of Social Work	2010	s. 3-18	15

Ljones, E. H., Hollekim, R. & Christiansen, Ø.	Råd og veiledning som tiltak i barneverntjenesten: utviklingsstøtte for barn eller standardisering av foreldreskap?	Tidsskriftet Norges Barnevern	2019	s. 152-170	18
Nordstoga, S., i K. Kildedal, L. Uggerhøj, S. Nordstoga & S. Sagatun	Å definere problemet sammen?	Universitetsforlaget	2011	Kap. 5, s. 77-102	25
Rysst. M., i H. Nordby & A. Halså (Red.)	Kulturelle verdier og barnevernet: ulike forståelser av «barnets beste»	Cappelen Damm Akademisk	2020	Kap. 5, s. 89-111	22
Tembo, M. J. & Studsrød, I., i I. Studsrød & S. Tuastad (Red.)	Foreldreskap i en ny kontekst: når mor og far har migrert til Norge	Universitetsforlaget	2017	Kap. 6, s. 107-124	17
van der Weele, J. & Fiecko, E. M.	Kulturelle fallgruver i vurderinger av foreldrenes omsorgsevne	Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål	2020	s. 126-147	21
TIL SAMMEN					500

Studenten skal ikke legge opp litteratur som har vært på pensum tidligere.

Kandidatnummer: 910